

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

A Model of Innovative Leadership for School Administrators under the
Office of the Basic Education Commission

สารธร ทรัพย์รวงทอง¹

Satorn Subruangthong

Received: December 04, 2022

Revised: February 28, 2023

Accepted: February 28, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) ประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 345 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แบบบันทึก แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.976 มีการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้สถิติ EFA ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ 11 คน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงด้วยการกำหนดคุณสมบัติประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีวุฒิปริญญาเอกของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งผลการวิจัย

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์; Nakhon Sawan Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: satorn.s@nsru.ac.th, Tel. 086-9254466

พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การบริหารความเสี่ยง (2) การใช้เทคโนโลยี (3) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (4) การสร้างองค์กรนวัตกรรม (5) การมีวิสัยทัศน์ (6) บทบาทหน้าที่ และ (7) การทำงานเป็นทีม 2) ผลของการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ส่วนนำ คือ 1) แนวคิดและหลักการพื้นฐานของรูปแบบ และ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา คือ องค์ประกอบของรูปแบบ และส่วนที่ 3 ส่วนการนำไปใช้ คือ 1) แนวทาง และ 2) เงื่อนไขความสำเร็จ และ 3) ผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, ผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research article were 1) to analyze the components of innovative leadership of school administrators; 2) to create an innovative leadership model of school administrators; and 3) to evaluate the innovative leadership model of school administrators. There were 3 research steps as follows: Step 1 was to analyze the components of innovative leadership of school administrators. The sample were 345 directors under the Office of Secondary Educational Service Areas. The tools used consisted of a record form, a questionnaire with a reliability of 0.976. EFA statistical components were analyzed. Step 2 was to create an innovative leadership model of school administrators by seminars based on 11 experts. Step 3 was to assess the innovative leadership model of school administrators by collecting data from 20 experts and qualified persons. Data were obtained by purposive sampling from determining qualifications, consisting of directors of educational institutions with Expert Level Teachers or directors of educational institutions with doctoral degrees of secondary schools under the Secondary Education Service Area Office. The results of the research were as follows: 1) the results of the components analysis of the innovative leadership of

administrators consisted of 7 components: (1) risk management, (2) use of technology, (3) promotion of creativity, (4) creation of an innovative organization, (5) vision, (6) role, and (7) teamwork 2) the results of creating an innovative leadership model of school administrators consisted of 3 parts: part 1 was introduction, namely 1) basic concepts and principles of model and 2) objectives of model; part 2 was the content, namely components of model; and part 3 was application, namely 1) guidelines 2) conditions for success; and 3) the results of the evaluation of the innovative leadership model of school administrators found that innovative leadership model of school administrators had accuracy, suitability, possibility and usefulness, overall at the highest level.

Keywords: Model, Innovative Leadership, School Administrators

บทนำ

การก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงศตวรรษที่ 21 และการปรับกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาประเทศภายใต้ “ประเทศไทย 4.0” เป็นอีกนโยบายหนึ่งที่เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว เป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์รัฐบาลเป็นรูปแบบที่มีการผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและการพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อม ๆ กัน จึงจำเป็นต้องพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในด้านกำลังคน ความรู้ สมรรถนะ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ที่ทำให้เกิดนวัตกรรม ซึ่ง Weiss, S. D. & Legand, P. C. (2011) กล่าวว่า การขับเคลื่อนสู่การเป็นนวัตกรรมให้สำเร็จนั้นต้องอาศัยผู้นำที่มีความคิดริเริ่ม ใช้กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบททางนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร และค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ โดยผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องมีความฉลาดทางนวัตกรรม (Innovative Intelligence) เพื่อช่วยให้สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพราะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรมให้มีความก้าวหน้าให้ทันกับกระแสการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความกระตือรือร้น ถ้าเปลี่ยนแปลงองค์กรในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ให้แก่สถานศึกษาและยั่งยืนในอนาคต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยให้ความสำคัญในด้านความรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และการบูรณาการของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ 1) ความรู้ในเรื่องของตนเอง การมีทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬา การใช้ภูมิปัญญาไทย ทักษะทางคณิตศาสตร์ การใช้ภาษาและทักษะในการประกอบอาชีพ โดยให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ ตรงกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยฝึกทักษะการคิดที่บูรณาการในการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานความรู้ในด้านต่าง ๆ ร่วมกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและเรียนรู้ถึงเทคนิควิธีการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีปัญญา มีความเป็นไทยและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสร้างสื่อใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยผู้บริหารและครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาและให้ความใส่ใจในรายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างละเอียดถูกต้อง เปิดใจยอมรับแนวคิดใหม่ ๆ กล้าคิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งนำแนวคิดเก่ามาพัฒนาต่อยอด เพื่อหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนการนำนวัตกรรมเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2560) อย่างไรก็ตามกระบวนการพัฒนาความคิดเชิงนวัตกรรมในงาน เป็นการมุ่งเน้นการเปิดใจยอมรับแนวคิดวิธีการทำงานใหม่ ๆ และพร้อมที่จะเรียนรู้ในมุมมองที่หลากหลาย การให้ครูยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาที่มีความหลากหลายและต้องคำนึงถึงผลกระทบเป็นอย่างมาก ดังนั้นการที่ผู้นำมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะส่งผลให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมที่จะช่วยสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มแก่องค์กรและประเทศชาติในระยะยาว ส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กรและประเทศชาติได้อย่างต่อเนื่อง (Robert, F. B. & Jeff, Z., 2010)

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษา โดยศึกษาขอบข่ายภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร โดยมุ่งหวังให้
หน่วยงานทางการศึกษาได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ พร้อมทั้งเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบ
กับการวางแผนการบริหารงานและการพัฒนาผู้บริหารในด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ตลอดจนเป็น
แนวทางในการนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารการศึกษา ให้มีคุณภาพ
การศึกษาดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
3. เพื่อประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งผู้วิจัยได้
ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร
สถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ ภาวะผู้นำ ผู้นำเชิงนวัตกรรม
และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ด้วยใช้วิธีการเลือกแบบ
เจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น 10 คน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการใน
ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 345 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-
stage Random Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
มัธยมศึกษา ในพื้นที่ของสำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวน 18 ภาค ตามขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 ผู้วิจัยสุ่มจังหวัดในสำนักงานศึกษาภาค ภาคละ 2 จังหวัด ได้ 36
จังหวัด และในแต่ละจังหวัด โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

- 2.2 สุ่มผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยสุ่มจังหวัด ละ 9 คน
จำนวน 15 จังหวัด และจังหวัดละ 10 คน จำนวน 21 จังหวัด โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple
Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล จำนวนรวมทั้งสิ้น 345 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC เท่ากับ 0.80 ขึ้นทุกข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์ที่ใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ใช้สถิติการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

1. นำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 11 คน

3. การสร้างคู่มือ และประเมินความเหมาะสมของคู่มือภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำรูปแบบที่ได้จากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมคู่มือ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการ

1. ดำเนินการประสานติดต่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ทำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน

3. ดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมด้วยรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่งแบบประเมินรูปแบบไปยังผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ทางไปรษณีย์

4. วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการ

สอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ด้วยการกำหนดคุณสมบัติ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีวุฒิปริญญาเอกของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารความเสี่ยง (Risk) 2) การใช้เทคโนโลยี (Technology) 3) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 4) การสร้างองค์กรนวัตกรรม (Innovative) 5) การมีวิสัยทัศน์ (Vision) 6) บทบาทหน้าที่ (Role) และ 7) การทำงานเป็นทีม (Teamwork)

2. ผลการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มี 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ส่วนนำ คือ 1) แนวคิดและหลักการพื้นฐานของรูปแบบ และ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา คือ องค์ประกอบของรูปแบบ และส่วนที่ 3 ส่วนการนำไปใช้ คือ 1) แนวทาง และ 2) เงื่อนไขความสำเร็จ

3. ผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมิน พบว่า รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.43) รองลงมา คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.45) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.46) ส่วนรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.55)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การบริหารความเสี่ยง 2) การใช้เทคโนโลยี 3) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 4) การสร้างองค์กรนวัตกรรม 5) การมีวิสัยทัศน์ 6) บทบาทหน้าที่ และ 7) การทำงานเป็นทีม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎี วิเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่

เกี่ยวข้อง 2) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 3) ทำเครื่องมือการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย และ 4) รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้สถิติ (Exploratory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป อันส่งผลให้ทุกองค์ประกอบมีความสำคัญต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้แพร่หลายเป็นที่ยอมรับ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอธิบายได้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 การบริหารความเสี่ยง ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารต้องมีการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความเสียหายร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยเสี่ยงจากโอกาส และผลกระทบของความเสี่ยง ประเมินสถานการณ์หรือผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น มีความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์บนความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น สถานศึกษาต้องมีการวัดผล ประเมินผล และสรุปรายงาน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด ดังที่ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2561) กล่าวว่าคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องมีการจัดการความเสี่ยง ให้มีความสำคัญกับการทดลองสิ่งใหม่ ๆ ในองค์การและเมื่อความเสี่ยงเกิดขึ้นผู้นำก็สามารถจัดการลดระดับความเสี่ยงนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Weberg, D. (2013) ที่กล่าวว่าในการบริหารความเสี่ยง (Risk Taking) ผู้บริหารสามารถพองค์การทดลองใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน

1.2 องค์ประกอบที่ 2 การใช้เทคโนโลยี ซึ่งการใช้เทคโนโลยีนั้นเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้าและทันสมัย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนมีระบบฐานข้อมูลที่แสดงข้อมูลโรงเรียนในทุกมิติ ทั้งการบริหารจัดการ การเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และงบประมาณ โดยสามารถแก้ไข ปรับปรุงข้อมูลได้ตลอดเวลา รวมทั้งมีระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึง มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมทุกพื้นที่ในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารสามารถนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาพัฒนาหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและใช้เทคโนโลยีสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัยและทันต่อสังคมปัจจุบัน ดังที่จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) กล่าวว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องใช้เทคโนโลยีเป็น ต้องมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ เพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจ ยอมรับและนำการปฏิบัติ ปรับประยุกต์ ให้สอดคล้องกับการ

ดำเนินงาน สนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย พัฒนาระบบบริหารจัดการ ถ่ายทอด เผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนและหน่วยงานอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีวัฒน์ ยืนยง (2563) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถในการวินิจฉัยองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรคิดค้น และปรับปรุงสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ในระบบเครือข่ายและระบบเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

1.3 องค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องมีตระหนักและเห็นความสำคัญของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังที่จิราภา ประพันธ์ พัทธน์ (2560) ที่กล่าวว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องมีความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นความสามารถในการคิด ริเริ่ม คิดสิ่งใหม่ หลากหลายรูปแบบ หลายแง่มุม คิดนอกกรอบ สร้างทางเลือกใหม่เพื่อหาแนวทาง ในการพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำสิ่งใหม่ ๆ หรือสร้าง นวัตกรรมใหม่มาใช้ในการบริหาร ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรคิดสร้างสรรค์พัฒนางานใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดนวัตกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิตินันท์ นันทะศรี (2563) พบว่า ม้องค์ประกอบ หลัก 5 ด้าน คือ 1) การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิง นวัตกรรม 3) การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 4) การแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม และ 5) การมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม

1.4 องค์ประกอบที่ 4 การสร้างองค์กรนวัตกรรม เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการ พัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยการวางแผน การเชื่อมโยงระบบงานต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม มีการจัดเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันและเผยแพร่ผลงานด้านนวัตกรรมสู่สาธารณชนเพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติงาน ดังที่จุฑาธิป อินทรเรืองศรี (2549) กล่าวว่า รูปแบบผู้นำองค์กรที่เอื้อต่อการสร้าง นวัตกรรมหรือผู้นำเชิงนวัตกรรม ได้แก่ ผู้นำองค์กรที่มีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์เพื่อบรรลุเป้าหมายของ องค์กร การยอมรับความผิดพลาดในการปฏิบัติงานเป็นบางครั้ง บริหารงานโดยวิธีการแก้ปัญหา ร่วมกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ การกระจายอำนาจเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการสร้าง นวัตกรรม ซึ่งลักษณะองค์กรนวัตกรรม คือ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นให้บรรลุจุดสูงสุดขององค์กร เป็นผู้ ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้เกิดการสร้างนวัตกรรม ผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการ สนับสนุนในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ด้วยการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีการวิเคราะห์อย่าง เป็นระบบ มีความยุติธรรม ตลอดจนมีความภูมิใจที่ได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงองค์กรให้

บรรลุดูจดมุ่งหมาย สนับสนุนการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการวางแผนระยะยาวเพื่อการบริหารงานในสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลง

1.5 องค์ประกอบที่ 5 การมีวิสัยทัศน์ เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว และแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ทางเลือกเชิงนโยบาย เพื่อใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังที่เวียงวิวรรณ์ ทำทูล (2557) ที่กล่าวว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง เป็นการปฏิบัติที่ผู้บริหารแสดงออก มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาขององค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสารวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตินันท์ นันทะศรี (2563) พบว่า ม้องค์ประกอบหลัก 5 ด้าน คือ 1) การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม 3) การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 4) การแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม และ 5) การมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dean, A. S. (2014) พบว่า 1) องค์ประกอบของภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และการใช้คำถามของผู้บังคับการควบคู่กันไปในในการสร้างนวัตกรรม

1.6 องค์ประกอบที่ 6 บทบาทหน้าที่ เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีบทบาทหน้าที่ในด้านวิชาการ และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบร่วมกันในการบริหารสถานศึกษา สามารถนํานโยบายการบริหารมาพัฒนานวัตกรรมการบริหารและนำไปสู่การปฏิบัติได้ ดังที่ชัชวาล อรวงศ์ศุภทัต (2552) กล่าวว่า บทบาทของผู้นำที่ดีต้องมีบทบาทดังนี้ 1) บทบาทการสร้างเครือข่าย 2) บทบาทการให้การสนับสนุน 3) บทบาทการจัดความขัดแย้งและการสร้างทีมงาน 4) บทบาทการติดตาม 5) บทบาทการให้ข้อมูล 6) บทบาทในการสร้างความชัดเจน 7) บทบาทในการวางแผนและจัดองค์การ 8) บทบาทในการแก้ปัญหา 9) บทบาทในการปรึกษาและมอบหมายงาน 10) บทบาทในการสร้างแรงจูงใจ และ 11) บทบาทในการประกาศเกียรติคุณและให้รางวัล และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตินันท์ นันทะศรี (2563) พบว่า ม้องค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม 3) การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 4) การแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม และ 5) การมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม

1.7 องค์ประกอบที่ 7 การทำงานเป็นทีม เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะงานจะสำเร็จได้นั้นต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกหรือทีมงาน มีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็นและแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ดังที่เวียงวิวรรณ ท่าพล (2557) ที่กล่าวว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องรู้จักการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม โดยผู้บริหารส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูภายในโรงเรียน โดยสมาชิกภายในทีมจะปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ที่ได้รับ เพื่อให้ผู้บริหารและครูมีการทำงานร่วมกัน เพื่อเป็นการปฏิบัติงานร่วมในการถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรม ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ สอดคล้องกับจิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) กล่าวว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องมีการทำงานเป็นทีม ซึ่งต้องมีการร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมกันคิด ระดมสมอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีเป้าหมายร่วมกัน กำหนดบทบาทวางแผน มอบหมายงาน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิตินันท์ นันทะศรี (2563) พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน คือ 1) การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม 3) การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 4) การแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม และ 5) การมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม

2. การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย 1) แนวคิดและหลักการพื้นฐานของรูปแบบ และ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย องค์ประกอบของรูปแบบ และส่วนที่ 3 ส่วนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เงื่อนไขความสำเร็จ พบว่า มีความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างรูปแบบได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน เริ่มจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลจากสภาพจริงทั้งด้านที่เป็นปัญหาและความต้องการ แล้วจึงยกยกรูปแบบตามแนวคิดหาประสิทธิภาพด้วยวิธีการต่าง ๆ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้เป็นรูปแบบฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิทักษ์ ทิพย์วาร (2558) พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา มี 4 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) องค์ประกอบภาวะผู้นำทางนวัตกรรมที่ต้องพัฒนา 3) กระบวนการพัฒนาภาวะ ผู้นำทางนวัตกรรม มี 5 ขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม

สำหรับการพัฒนา ขั้นที่ 2 การตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนา ขั้นที่ 3 การดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ ขั้นที่ 5 การประเมินผลการพัฒนา และ 4) การประเมินผลการดำเนินการ

3. การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้มีการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารหรือด้านการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำ และได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องครอบคลุมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งในการสร้างรูปแบบ มีกรอบแนวคิดหลักการ ทฤษฎี ของนักวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุพงษ์ ชุมแวงวาปีและคณะ (2561) พบว่า มีผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอสรุปองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน
2. ควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่ง
3. ควรพัฒนาคู่มือภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทหรือสภาพจริง
4. ควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนักและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษาก่อน โดยการจัดประชุมสร้างการรับรู้ที่ครอบคลุมและทั่วถึงทุกคนในสถานศึกษา เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
2. ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนา ปรับปรุง หรือประยุกต์ใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยจัดทำเป็นคู่มือการดำเนินงานหรือคู่มือการใช้รูปแบบของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานและปรับปรุง พัฒนาให้ดีขึ้นในปีต่อ ๆ ไป
3. ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการดำเนินงาน ที่ประกอบด้วย บุคลากรที่มีความสามารถหลากหลาย ครอบคลุมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายหรือเป็นการสร้างทีมงานที่มีความรู้ความสามารถ เข้าใจบริบทของพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- เวียงวิวรรณ ทำทูล. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียน*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- จุฑาธิป อินทรเรืองศรี. (2549). *การศึกษาตัวชี้วัดความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของกลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลศูนย์*. (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล). บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัชวาล อรรถศรีศุภทัต. (2552). 11 บทบาทของผู้นำที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้นำที่ดี. เข้าถึงได้จาก http://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2561). *ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารองค์กร: แนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปรีวัฒน์ ยืนยง. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 330-344.
- พิทักษ์ ทิพย์วารี. (2558). *หลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2560). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี และคณะ. (2561). *การพัฒนารูปแบบองค์กรแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(3), 207-219.
- Dean, A. S. (2014). *Leaders' Fostering of Innovation: A Phenomenological Study in Small Successful U.S. Biopharmaceuticals*. (Doctoral Dissertation) . The George Washington University.
- Robert, F. B. & Jeff, Z. (2010). Leadership vacuums and overcoming barriers to innovation. Retrieved from <http://www.business-strategy-innovation.com/2010/04/leadershipvacuums-and-overcoming.html>.
- Weberg, D. (2013). *Innovation leadership behaviors: Starting the complexity journey*. Burlington, NJ : Jones & Bartlett Learning.

Weiss, S. D. & Legand, P. C. (2011). *Innovative intelligence*. Ontario : John Wiley & Sons.

